

Till Justitiedepartementet

Datum: 2025-09-02

Remissyttrande från LHB-förbundet

Diarienummer: Ju2025/01157



Remissyttrande över Utkast till lagrådsremiss En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld

Om oss

LHB-förbundet är en religiöst och partipolitiskt obunden förening för lesbiska, homo- och bisexuella.

Sammanfattning

Vi väljer att enbart yttra oss om den del av utredningen som berör så kallade omvändelseförsök.

LHB-förbundets synpunkter

Vi har inga invändningar mot de formuleringar kring omvändelseförsök av sexuell läggning som förekommer i lagrådsremissen.

En aktivistkampanj pågår för att införa globala förbud mot omvändelseförsök, även kallat omvändelse- eller konverteringsterapi. Exempelvis har organisationen ILGA drivit denna fråga genom sin årliga rankning av länders lagstiftning, Rainbow Map¹. Kampanjen för förbud gäller omvändelse av både sexuell läggning och könsidentitet, trots att särskilt det senare är illa definierat och belagt. Förslaget att förbjuda omvändelseförsök har i Sverige redan behandlats i en statlig utredning (SOU 2023:37), som rekommenderade mot att införa ett särskilt förbud. Vi instämmer i utredningens slutsatser, som vi påpekat i vårt remissvar.² Trots utredningens resultat säger nu bland annat justitieminister Gunnar Strömmer att den föreslagna lagen om förbud mot psykiskt våld kommer att innebära ett förbud mot omvändelseförsök.³ Det anser vi varken att den gör eller att den bör göra. Vi vill ta detta tillfälle i akt att avråda ifrån de eventuella förslag på ändringar och tillägg som kan tänkas inkomma från remissinstanser som önskar införa lagstiftning mot omvändelseförsök.

I lagrådsremissen omnämns omvändelseförsök endast i ett bakgrundsavsnitt samt i en parentes på sidan 32: ”såsom omvändelseförsök under hot eller på annat sätt tvinga någon att försöka förändra sin sexuella läggning”. Denna formulering anser vi utgör ett rimligt exempel på ”psykiskt våld” som skulle kunna vara straffbart. Vi anser däremot inte att det innebär ett generellt förbud av ”omvändelseförsök”, och inte heller att det bör tolkas som eller utvidgas till det. Vi vill särskilt varna för förhastade tillägg om att omvändelseförsök även avser ”könsidentitet”.

¹ <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-map-2025/>

² <https://lhbsverige.se/media/o50b4icz/konverteringsterapi.pdf>

³ https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/forbud-mot-omvandelseforsok_hc10666/

Varför vi är kritiska till ett mer generellt förbud mot omvändelseförsök

Vi tror att det är kriminalisering av icke-affirmativ terapi vid könsdysfori som är det egentliga syftet med denna typ av lagstiftning, inte en hastigt påkommen omsorg om att skydda homosexuella från mestadels utdöda omvändelsepraktiker. Det är dock mycket problematiskt att slå samman könsidentitet med sexuell läggning i resonemang om omvändelseförsök. Evidens saknas för vad omvändelseförsök av könsidentitet skulle innebära, dels därför att det är oklart vad ”könsidentitet” egentligen är. I ett läge där evidensen för så kallad könsbekräftande vård är svag är det mycket viktigt att ett förbud mot psykiskt våld inte medför att all terapi som inte följer den affirmativa modellen blir förbjuden. Givetvis kan en psykolog eller självvårdare utöva psykiskt våld mot en klient i beroendeställning, men att inte bekräfta klientens könsidentitet kan inte i sig anses utgöra psykiskt våld.

Ett annat problem med att inkludera omvändelseförsök i lagstiftning mot psykiskt våld är att det kan på förhand bestämma vem som är offer och förövare. Det vill säga att den som har en icke-heterosexuell läggning och/eller transidentitet automatiskt betraktas som offer. Detta medför en risk att minoritetsstatus kan användas som vapen i konflikter. Exempelvis kanske en man kommer ut som transkvinna sent i livet och återoppar ”omvändelseförsök” och ”psykisk misshandel” om hans fru och barn inte vill anpassa sig, respektera pronomen- och klädval, förneka gemensamma minnen, och så vidare. När en partner i ett parförhållande kommer ut som trans finns även en risk för ömsesidiga anklagelser om omvändelseförsök, där den ena önskar att den andra ska omdefiniera sin sexuella läggning för att bekräfta könsidentiteten.

Den statliga utredningen om förbud mot omvändelseförsök påtalade att mer allvarliga typer av omvändelseförsök redan är förbjudna under olika andra brottsrubriceringar. Vi delar utredarens ståndpunkt att vissa handlingar som skulle kunna kallas omvändelseförsök inte är förbjudna och inte heller bör vara det. Den MUCF-rapport om omvändelseförsök som refereras i lagrådsremissen inkluderar till exempel att en kompis säger åt en att ändra sig i det som kan räknas som omvändelseförsök.⁴ Vår farhåga är att vissa aktörer vill att även dessa mildare typer av omvändelseförsök ska förbjudas, vilket vi ser som en alltför stor inskränkning i grundläggande friheter.

Några exempel på saker som skulle kunna klassas som omvändelseförsök men som vi inte tycker ska förbjudas:

- Att uttrycka åsikter i stil med att homosexualitet är en synd eller emot naturen.
- Att propagera för så kallad ”politisk lesbiskhet”, queerteori eller liknande ifrågasättanden av heterosexualitet.
- Att ifrågasätta transbegreppet och idén om att alla har en könsidentitet och att denna subjektiva känsla har större betydelse än det biologiska könet.
- Att använda pronomen som stämmer överens med biologiskt kön när man talar om personer som identifierar sig som trans.
- Att som exempelvis förälder eller lärare förklara för ett barn att det inte går att byta kön.
- Att som vårdnadshavare säga nej till att ett barn ska få så kallad könsbekräftande vård eller bli socialt transitionerat i skolan.
- Att som läkare neka en patient så kallad könsbekräftande vård.

⁴ <https://lhbsverige.se/lhb-granskar/mucf/>

- Att inom vården bedriva utforskande terapi där man inte direkt bekräftar patientens könsidentitet utan utforskar varför patienten upplever könsdysfori och söker vägar att hantera problemen utan medicinska ingrepp på kroppen.
- Att försöka övertala någon närstående att inte göra så kallade könsbekräftande medicinska behandlingar så som hormoner och operationer.
- Att uttrycka känslor som förvåning, tvivel eller missnöje om en familjemedlem kommer ut som exempelvis trans eller homosexuell.

Vissa av dessa saker är visserligen moraliskt förkastliga eller beklagliga, men vi tror precis som den statliga utredaren att upplysningsarbete är en bättre väg än förbud när det gäller att komma tillrätta med fördomar och negativa attityder mot homo- och bisexualitet och könsöverskridande uttryck.

Linn Saarinen

Ordförande för LHB-förbundet